

**КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА «САРНЕНСЬКИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ»
САРНЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ директора

КУ «Сарненський ЦПРПП»

18 травня 2026 року № 2/ос

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної
середньої освіти, які реалізують Державний стандарт базової середньої
освіти в другому циклі базової середньої освіти (7-9 класи)**

**«ІННОВАЦІЙНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ: БЕЗПЕКА КОРИСТУВАННЯ
ТА ЕТИКА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ»**

Сарни – 2026

Розробники: Комунальна установа «Сарненський центр професійного розвитку педагогічних працівників» (Третяк Р.Ф., директорка комунальної установи «Сарненський центр професійного розвитку педагогічних працівників»; Ткач О.М., консультантка комунальної установи «Сарненський центр професійного розвитку педагогічних працівників»).

Напрямок підвищення кваліфікації: цифрові технології педагогічної діяльності на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типові програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти та з академічної доброчесності (накази Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904 та 18.12.2024 №1759).

Термін дії програми: з 18.05.2026 до 18.05.2031 року.

Рецензенти:

Скоропляс Сергій, заступник директора з адміністрування та розвитку Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Мельник Надія, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний вектор реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» визначається інтенсивною інтеграцією цифрових технологій у професійну діяльність педагога. Впровадження онлайн-платформ, електронних освітніх ресурсів та інтерактивних сервісів створює передумови для якісного оновлення освітнього процесу, забезпечуючи його гнучкість, доступність та відповідність запитам сучасного здобувача освіти. Водночас цифрова трансформація освітнього середовища зумовлює появу нових викликів, серед яких ключовим є дотримання принципів академічної доброчесності.

Сучасна професійна діяльність педагога нерозривно пов'язана з інтенсивним інтегруванням в освітній процес передових цифрових рішень, мобільних застосунків, хмарних сервісів, систем управління навчання (LMS), а також генеративних інструментів штучного інтелекту. Робота у відкритому цифровому середовищі висуває жорсткі вимоги до цифрової гігієни, захисту персональних даних учасників освітнього процесу, протидії кіберзагрозам, розпізнавання дезінформації, а також дотримання принципів академічної доброчесності та етики при використанні ШІ-технологій.

Запропонована освітня програма має виражене практико-орієнтоване спрямування і розроблена з урахуванням професійних стандартів та чинного законодавства у сфері підвищення кваліфікації. Її змістовне наповнення гармонійно поєднує два магістральні вектори: ефективне і безпечне опанування інноваційного інструментарію та формування культури академічної відповідальності й етичного використання систем штучного інтелекту в щоденній освітній практиці.

Реалізація цієї програми безпосередньо сприятиме системному розвитку інформаційно-цифрової компетентності педагогічних працівників (відповідно до вимог професійного стандарту), суттєвому підвищенню рівня їхньої кібербезпеки, правової обізнаності, інформаційної стійкості до маніпулятивних технологій в

інтернеті, а також готовності до морально-етичного, критичного й усвідомленого застосування штучного інтелекту в педагогічній діяльності.

Запропонована програма підвищення кваліфікації розроблена з урахуванням ключових засад державної політики у сфері загальної середньої освіти, зокрема законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» та Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. Реалізація програми сприятиме підвищенню професійної компетентності педагогів у питаннях забезпечення академічної доброчесності в умовах цифровізації освіти.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які реалізують Державний стандарт базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (7-9 класи).

Обсяг (тривалість): 15 годин / 0,5 кредиту ЄКТС.

Особливості реалізації програми: немає.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна (із використанням технологій дистанційного навчання у синхронному режимі).

Мета підвищення кваліфікації: вдосконалення та системний розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників в умовах викликів інформаційно-цифрового суспільства та реалізації завдань Нової української школи; формування у слухачів стійких практичних навичок безпечної роботи в цифровому середовищі, захисту персональних даних та медіаграмотності, а також забезпечення готовності до ефективного, відповідального та етичного інтегрування інноваційних цифрових інструментів і систем штучного інтелекту в

освітній процес із безумовним дотриманням принципів академічної доброчесності та поваги до авторського права.

Завдання підвищення кваліфікації:

ознайомити педагогічних працівників із сучасними трендами розвитку інноваційних цифрових інструментів, хмарних сервісів та генеративних систем штучного інтелекту в освіті;

сформувати навички безпечної роботи в цифровому просторі, включаючи захист персональних даних, налаштування конфіденційності, розпізнавання кіберзагроз (фішинг, соціальна інженерія) та основи цифрової гігієни;

навчити критично оцінювати інформаційні потоки, розпізнавати маніпулятивні технології, фейки та дезінформацію в інтернеті з метою розвитку інформаційної стійкості;

розкрити сутність, принципи та нормативно-правові основи академічної доброчесності під час використання цифрового контенту та технологій штучного інтелекту в освітньому процесі;

окреслити етичні межі, ризики та можливості інтеграції штучного інтелекту у професійну діяльність педагога (генерація навчальних матеріалів, оцінювання, індивідуалізація навчання);

практично відпрацювати алгоритми створення безпечного цифрового освітнього середовища для взаємодії з учнями, батьками та колегами.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225: інформаційно-цифрова компетентність (А3), організаційна (Г2), оцінювально-аналітична (Г3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Підвищення кваліфікації передбачає вдосконалення набутих та формування

й розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників закладів освіти у частині дотримання етичних принципів і визначених законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» правил академічної доброчесності, спрямованих на подальше професійне становлення сучасного педагога в умовах викликів інформаційно-цифрового суспільства й академічної свободи, реалізації завдань Нової української школи.

Знання й розуміння:

архітектури сучасних цифрових інструментів, платформ дистанційного навчання та провідних моделей штучного інтелекту, що застосовуються в освіті;

нормативно-правової бази України та міжнародних стандартів у сфері захисту персональних даних та кібербезпеки в закладах освіти;

сутності та критеріїв академічної доброчесності, а також видів її порушень під час використання штучного інтелекту та інтернет-ресурсів (плагіат, самоплагіат, фабрикація тощо);

етичних кодексів та правил взаємодії з генеративним штучним інтелектом;

маркерів маніпулятивного контенту, фейків та інструментів перевірки інформації на достовірність (фактчекінг).

Уміння та навички:

безпечно застосовувати інноваційні цифрові інструменти у професійній діяльності, налаштовувати безпечні канали комунікації та захищені сховища даних;

ефективно й етично інтегрувати системи штучного інтелекту в освітній процес (формулювати коректні промпти, перевіряти згенерований штучним інтелектом контент на точність та упередженість);

розробляти власні дидактичні матеріали та завдання для учнів із дотриманням авторського права та принципів академічної доброчесності;

організувати безпечне освітнє онлайн-середовище, запобігати та протидіяти проявам кібербулінгу серед здобувачів освіти;

навчати учнів базових правил цифрової гігієни, етикету електронного спілкування (нетикету) та критичного мислення.

Ціннісні орієнтири:

усвідомлення персональної відповідальності за безпеку власної цифрової діяльності та захист даних учасників освітнього процесу;

готовність особистим прикладом демонструвати культуру академічної доброчесності та поваги до інтелектуальної власності;

відкритість до відповідального впровадження цифрових інновацій та технологій штучного інтелекту без шкоди для якості й етичних засад навчання;

прагнення до постійного розвитку власної цифрової культури та медіаграмотності впродовж життя.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, справедливості, прозорості та відповідності меті й очікуваним результатам навчання. Оцінювання спрямоване на визначення рівня набуття компетентностей, включно зі здатністю застосовувати знання на практиці, приймати педагогічні рішення, аналізувати власний досвід, здійснювати професійну рефлексію та презентувати результати роботи. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70% до 100% обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь у заняттях.

Для оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, що передбачають моделювання професійних ситуацій, розроблення компетентнісних диференційованих завдань і критеріїв їх оцінювання, власних інструментів оцінювання результатів навчання та роботу в цифрових сервісах, на онлайн-платформах.

Підсумковий рівень результатів навчання слухачів визначається за такими критеріями:

виконання тестових завдань із результатом від 70% до 100% правильних відповідей;

актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

рівень рефлексивності та професійної активності, що проявляється у здатності до самооцінювання, усвідомленні власного професійного зростання та готовності до впровадження змін у професійну діяльність.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат відповідно до встановленого зразка обсягом 15 годин / 0,5 кредиту ЄКТС.

Вартість: 400 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників щодо особливостей застосування інноваційних цифрових інструментів, систем штучного інтелекту, а також дотримання правил кібербезпеки та академічної доброчесності в освітньому процесі під час проведення інтерактивних лекцій, практичних і самостійних занять.

Особливістю практичних занять є спрямованість на формування та вдосконалення вмінь проєктування безпечного цифрового освітнього середовища, розроблення та застосування інструментів штучного інтелекту для створення дидактичних матеріалів, адаптації цифрового контенту до потреб учасників освітнього процесу. У процесі їх виконання педагогічні працівники відпрацьовують навички інтеграції інформаційно-цифрової компетентності, правової та етичної культури у зміст уроків, моделювання алгоритмів протидії кіберзагрозам, аналізу педагогічних ситуацій, пов'язаних із порушенням академічної доброчесності, професійної рефлексії та планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Самостійна робота передбачає індивідуальну роботу над мініпроєктами, розроблення цифрових навчальних матеріалів за допомогою CANVA, створення інструкцій із цифрової гігієни для здобувачів освіти чи виконання інших видів діяльності відповідно до змісту програми.

Підсумкові заходи передбачають складання підсумкового тесту з метою перевірки рівня засвоєння змісту програми та набуття практичних умінь щодо їх застосування на практиці.

Зміст програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту програми, складає 16 год. З них: 4 год – лекційні заняття, 9 год – практична робота, 1 год – самостійна робота, 1 год – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Форма навчання				Усього
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	
МОДУЛЬ 1. Безпека, цифрова гігієна та медіаграмотність педагога в цифровому просторі					
Тема 1.1. Сучасне електронне (цифрове) освітнє середовище та кібербезпека педагога.	2		1		3
Тема 1.2. Інформаційна стійкість та інструменти фактчекінгу.		2			2
Тема 1.3. Захист персональних даних, цифрових пристроїв та електронних (цифрових) освітніх ресурсів.		2			2
Усього годин за модулем	2	4	1		7
МОДУЛЬ 2. Інноваційні цифрові інструменти, академічна доброчесність та етика штучного інтелекту					

Тема 2.1. Електронні освітні ресурси та дидактичний потенціал штучного інтелекту.	2	1			3
Тема 2.2. Правовий вимір та академічна доброчесність у використанні цифрових технологій і штучного інтелекту.		2			2
Тема 2.3. Цифрові інструменти оцінювання результатів навчання на рівні базової середньої освіти.		2			2
Разом за модулем	2	5			7
Підсумкові заходи				1	1
Усього	4	9	1	1	15

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Безпека, цифрова гігієна та медіаграмотність педагога в цифровому просторі

Тема 1.1. Сучасне електронне (цифрове) освітнє середовище та кібербезпека педагога.

Виклики сучасного суспільства і компетентності особистості XXI-го століття, здатної протидіяти нечесності й корупції. Поняття електронного (цифрового) освітнього середовища. Можливості, переваги та виклики його створення. Відповідальна й безпечна поведінка в цифровому просторі. Захист цифрових пристроїв, персональних даних учасників освітнього процесу та електронних (цифрових) освітніх ресурсів. Захист від небажаного контенту, налаштування конфіденційності та протидія кібербулінгу.

Тема 1.2. Правовий вимір та академічна доброчесність у використанні цифрових технологій і штучного інтелекту.

Маніпуляційні технології, фейки, дезінформація та пропаганда в інтернет-середовищі. Оцінювання достовірності даних і надійності цифрових джерел та ресурсів. Маркери маніпулятивного контенту. Розвиток критичного мислення та медіаграмотності педагогічних працівників та учнів.

Тема 1.3. Захист персональних даних, цифрових пристроїв та електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

Передумови появи штучного інтелекту у просторі академічної доброчесності. Впровадження технологій на основі штучного інтелекту в освітній процес: переваги та ризики. Етичні та правові аспекти використання штучного інтелекту в освіті. Оновлення змісту кодексу корпоративної етики закладу освіти з урахуванням сучасної динаміки розвитку технологій штучного інтелекту і невідворотності його використання в освіті. Механізми правового регулювання

академічної відповідальності за плагіат, фальсифікацію та нівелювання якості академічної праці, створеної за допомогою технологій нейромереж. Інструменти штучного інтелекту для забезпечення академічної доброчесності. Онлайн-сервіси перевірки текстів на плагіат. Розробка стратегій для впровадження та політики використання штучного інтелекту в освітньому процесі.

МОДУЛЬ 2. Інноваційні цифрові інструменти, академічна доброчесність та етика штучного інтелекту

Тема 2.1. Електронні освітні ресурси та дидактичний потенціал штучного інтелекту.

Класифікація та призначення електронних (цифрових) освітніх ресурсів. Огляд національних та регіональних платформ. Добір, модифікація та адаптація цифрових ресурсів з урахуванням мети, умов навчання, віку та потреб здобувачів освіти. Інструменти генеративного штучного інтелекту для створення навчального контенту (тексти, візуалізація, інтерактив).

Тема 2.2. Правовий вимір та академічна доброчесність у використанні цифрових технологій і штучного інтелекту.

Захист авторських прав у мережі Інтернет. Надання доступу, поширення та спільне використання цифрових ресурсів. Дотримання академічної доброчесності та вимог законодавства України під час створення та модифікації контенту. Етичні кодекси взаємодії з штучним інтелектом, ризики упередженості, плагіату та фабрикації згенерованих даних.

Тема 2.3. Цифрові інструменти оцінювання результатів навчання на рівні базової середньої освіти.

Цифрові інструменти для оцінювання (зокрема формувального), зворотного зв'язку та рефлексії навчання здобувачів освіти на рівні базової середньої освіти. Цифрові сервіси для збору та аналізу даних про прогрес здобувачів освіти (LMS-

платформи, онлайн-тести, опитувальники). Використання даних, згенерованих цифровими сервісами, для прийняття управлінських та педагогічних рішень щодо корекції освітнього процесу.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналіз ситуацій добросовісного та недобросовісного використання штучного інтелекту. Проаналізувати запропоновані ситуації використання штучного інтелекту в освітньому процесі та визначити, чи є поведінка добросовісною; аргументувати свою думку; запропонувати правила етичного використання ШІ для учнів.

2. Дискусія «Чи загрожує штучний інтелект академічній добросовісності?». Взяти участь у груповій дискусії за методом «4 капелюхи мислення»: визначити переваги використання штучного інтелекту; проаналізувати ризики для академічної добросовісності; запропонувати шляхи безпечного використання штучного інтелекту в освіті; сформулювати власну позицію щодо ролі штучного інтелекту в навчанні.

3. Розробка правил використання штучного інтелекту в освітньому процесі. Розробити пам'ятку або правила для учнів щодо відповідального використання штучного інтелекту: визначити дозволені та недопустимі способи використання штучного інтелекту; описати принципи академічної добросовісності; оформити матеріал у цифровому форматі.

4. Створення творчих завдань, що мінімізують плагіат. Розробити 3–5 навчальних завдань зі свого предмета, які стимулюють критичне мислення та творчість; унеможливають механічне копіювання відповідей; передбачають рефлексію або особисту позицію учнів.

5. Розробка стратегії запобігання плагіату. Опрацювати кейс щодо проявів академічної нечесності та визначити причини порушення; запропонувати профілактичні заходи; розробити стратегію запобігання подібним ситуаціям.

6. Аналіз учнівських робіт за допомогою онлайн-сервісів перевірки. Перевірити запропоновані тексти за допомогою онлайн-сервісів виявлення

плагіату та AI-контенту: проаналізувати результати перевірки; визначити рівень унікальності тексту; порівняти можливості різних сервісів; зробити висновки щодо ефективності інструментів.

7. Порівняльний аналіз онлайн-сервісів перевірки текстів. Провести порівняння сервісів перевірки текстів (StrikePlagiarism, Copyleaks, GPTZero, Quetext, QuillBot тощо): визначити їхні переваги та недоліки; оцінити функціональні можливості; підготувати рекомендації щодо використання в педагогічній практиці.

8. Розробка чек-листа доброчесного педагога. Створити власний чек-лист «Кодекс доброчесного педагога», у якому визначити професійні принципи діяльності; описати правила етичного використання цифрових інструментів; окреслити способи формування культури доброчесності серед учнів.

9. Розробка пам'ятки для учнів щодо використання штучного інтелекту. Підготувати інформаційну пам'ятку «Штучний інтелект у навчанні: правила відповідального використання»: сформулювати основні правила академічної доброчесності; надати рекомендації щодо перевірки інформації; пояснити ризики недоброчесного використання штучного інтелекту.

10. Рефлексія професійної діяльності педагога. Підготувати рефлексивний звіт: визначити, які цифрові інструменти можуть бути корисними у професійній діяльності; описати можливості їх використання для розвитку академічної доброчесності; окреслити власні професійні потреби у сфері цифрової грамотності.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Проаналізувати законодавство України щодо академічної доброчесності та розкрити імплементацію його ключових засад у закладі освіти.

2. Проаналізувати матеріали Міжнародного центру академічної доброчесності (ICAI) щодо фундаментальних цінностей академічної доброчесності та їх імплементацію в українську освіту.

3. Обґрунтувати роль шкільної освіти у формуванні покоління, здатного

діяти на принципах академічної свободи і академічної доброчесності.

4. Розкрити переваги академічної свободи для дотримання академічної доброчесності.

5. Обґрунтувати твердження, що прояви академічної нечесності педагога ведуть до проявів академічної нечесності учнів: негативні наслідки для особистості й суспільства.

6. Проаналізувати складні питання співвідношення оцінювання та академічної доброчесності: як діяти об'єктивно?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 №2811-IX / Верховна Рада України. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 01.05.2026).

2. Про академічну доброчесність: Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX / Верховна Рада України. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 03.05.2026).

3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII / Верховна Рада України. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.05.2026).

4. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 № 463-IX / Верховна Рада України. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 06.05.2026).

5. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.05.2026).

6. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. Міністерство освіти і науки України: офіц. сайт. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 11.05.2026).

Основна література

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище: збірник есе програми підвищення

кваліфікації (18 вересня – 18 жовтня 2023 року) / упоряд.: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. Львів; Торунь: Liha-Pres, 2023. - 524 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057105.pdf> (дата звернення: 06.05.2026).

2. Академічна доброчесність залежить від усіх учасників освітнього процесу. Служба освітнього омбудсмена: офіц. сайт. 2021. URL: <https://eo.gov.ua/akademichiiia-dobrochesnist-zalezhtv--vid-usikhuchasnykiv-osvitnoho-protsesu/2021/04/30/> (дата звернення: 11.05.2026).

3. Довідник з академічної доброчесності / уклад.: В. Г. Гур'ялова, Л. Т. Ониксимова, Н. В. Поберій; за заг. ред. Т. О. Маринич. Суми: Сумський державний університет, 2018. 24 с.

4. Прозора школа: як побудувати доброчесне середовище: базовий курс для вчителів. Освітня платформа НАЗК: сайт. URL: <https://learning.nazk.gov.ua/courses/course-v1:NACP+osv001+2022-07/about/> (дата звернення: 05.05.2026).

5. Холочко С. В. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності. Інноваційна педагогіка. 2023. Вип. 62, т. 2. С. 25–32.

Додаткова література

1. Академічна недоброчесність. Центр академічної етики та досконалості в освіті «Етос»: сайт. URL: <http://e-csr.org.ua/node/228> (дата звернення: 11.05.2026).

2. Горчинський С. В., Софілканич М. І., Горбенко І. Ф. Якість української освіти й академічна доброчесність: вплив застосування штучного інтелекту. Академічні візії. 2023. Вип. 20. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av> (дата звернення: 03.05.2026).

3. Десять правил, як працювати з академічною доброчесністю в школі. Думки педагогів. Нова українська школа: сайт. 2021. URL: <https://nus.org.ua/2021/07/26/10-pravyl-yak-pratsyuvaty-z-akademichnoyu-dobrochesnistyu-v-shkoli-dumky-pedagogiv/> (дата звернення: 04.05.2026).